

Stenografični zapisnik

petnajste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 19. oktobra 1888.

Navzoči: Prvosednik: Deželni glavar dr. Josip Poklukar. — Vladozi zastopnik: C. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Knezoškof dr. Jakob Missia, baron Oton Apfaltrern, vitez dr. Gutmansthal-Benvenutti, Karol Luckmann, dr. Maks Samec, baron Alfons Zois.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika XIV. deželno-zborske seje 18. oktobra 1888.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 67. Poročilo deželnega odbora z načrtom zakona o povzdigi réje goveje živine.
4. Ustno poročilo finančnega odseka gledé dovoljenja 4% naklade na najemščino od stanovališč v mestni občini Novomeški (k prilogi 65.).
5. Ustno poročilo finančnega odseka gledé deželnega doneska za Dolenjske lokalne železnice (k prilogi 58.).
6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Veliki Loki gledé podpore za napravo vodnjaka.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občinskega predstojništva v Toplicah za zboljšanje učiteljskih plač.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Trebnem gledé podpore za razširjenje ljudske šole.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji nadučiteljske udove Franciške Ušeničnik za posledobno izplačanje njene pokojnine za mesec julij, avgust in september 1888.

Stenographischer Bericht

der fünfzehnten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 19. Oktober 1888.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Josef Poklukar. — Vertreter der k. k. Regierung: R. k. Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Otto Baron Apfaltrern, Dr. Ritter v. Gutmansthal-Benvenutti, Karl Luckmann, Dr. Max Samec, Alfons Baron Zois.

Tagesordnung:

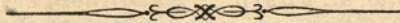
1. Lesung des Protokolles der XIV. Landtagsitzung vom 18. Oktober 1888.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 67. Bericht des Landesauschusses womit der Entwurf eines Gesetzes, betreffend die Hebung der Rindviehzucht, vorgelegt wird.
4. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses betreffend die Bewilligung einer 4% Umlage von den Miethzinserträgen in der Stadtgemeinde Rudolfswert (zur Beilage 65).
5. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses betreffend den Landesbeitrag für die Unterkrainer Localbahnen (zur Beilage 58).
6. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Großlack um Subvention zur Herstellung eines Brunnens.
7. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition der Gemeindevorsteherung von Töplitz um Aufbesserung der Lehrergehälter.
8. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Treffen um Subvention für die Erweiterung der Volksschule.
9. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition der Oberlehrerwitwe Franziska Ušeničnik um nachträgliche Auszahlung ihrer Pension für den Monat Juli, August und September 1888.

10. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnjah občin Hrenovice, Št. Ožbald, Ribnica in podobčin Bučka in Orle, da bi se razdružile vsaka v dve občini, oziroma da bi postale samostojne občine.

10. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Hrenowitz, St. Oswald, Reifnitz und der Untergemeinden Orle und Wutzscha um Trennung in zwei Gemeinden, beziehungsweise um Constatuirung als selbstständige Gemeinden.

Seja se začne ob 11. uri 15 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 11 Uhr 15 Min. vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost slavne zbornice in otvarjam sejo. Gospoda tajnika naprosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika XIV. deželno-zborske seje 18. oktobra 1888.

1. Lesung des Protokollses der XIV. Landtagsſitzung vom 18. Oktober 1888.

(Tajnik Pfeifer bere zapisnik XIV. seje v nemškem jeziku. — Secretär Pfeifer verliest das Protokoll der XIV. Sitzung in deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov popravek ravnokar prečitane- ga zapisnika?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräſidiums.

Deželni glavar:

Naznanjati mi je, da je sinoči ob 6. uri zvečer došel predsedstvu visoke zbornice naslednji v Mengšu oddani telegram (bere — liešt):

„Slavni deželni zbor v Ljubljani! Vsih sedem županstev fare komendske protestira proti prošnji županstva Kamniškega in proti predlogu finančnega odseka, da bi se v Kamniku ustanovila bolnica iz Glavarjevega zaklada in to iz uzrokov, navedenih v oporoki ustanovnikovi! Peticija sledi.“

Ker je stvar včeraj že pred 6. uro v visokem zboru bila rešena, prosim za sedaj to pisanje le na znanje vzeti.

Zdaj preidemo k 3. točki današnjega dnevnega reda, to je:

3. Priloga 67. Poročilo deželnega odbora z načrtom zakona o povzdigi rêje goveje živine.

3. Beilage 67. Bericht des Landesausſchusses womit der Entwurf eines Geſetzes, betreffend die Hebung der Rindviehzucht, vorgelegt wird.

Ta priloga še ni došla iz tiskarne, bode se pa razdelila gospodom poslancem še tekom današnje seje. Zarad važnosti predmeta in kratkega časa, ki je še odmerjen našemu zborovanju, prosim, da se ta priloga vender precej reši v prvem branji. Ker

nihče ne nasprotuje, nasvetujem, da se izroči priloga 67. upravnemu odseku v pretresanje in poročanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

4. Ustno poročilo finančnega odseka gledé dovoljenja 4% naklade na najemščino od stanovališč v mestni občini Novomeški (k prilogi 65.).

4. Mündlicher Bericht des Finanzausſchusses betreffend die Bewilligung einer 4% Umlage von den Miethzinserträgen in der Stadtgemeinde Rudolfswert (zur Beilage 65).

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Finančni odsek se je posvetoval o poročilu deželnega odbora gledé dovoljenja 4% naklade na najemščino od stanovališč v mestni občini Novomeški in je pritr dil nasvetu, katerega je stavil deželni odbor v tej prilogi. Mestna občina Novomeška je že večkrat dokazala potrebo te naklade in visoki deželni zbor je že trikrat v to dovolil, da se je pobirala ta naklada.

Ker so razmere in potrebščine mestne občine Novomeške res take, da se lahko trdi, da bode potrebovala to naklado gotovo še najmenj 10 let, ako hoče vse ono napraviti, kar se od nje tirja gledé šolstva in zboljšanja sanitarnih razmer, zjedini se je finančni odsek v soglasji z nasvetom deželnega odbora v tem, da priporoča:

Slavni deželni zbor naj sklene:

V mestni občini Novomeški se za leto 1889. do vštete- ga leta 1898. dovoljuje pobiranje 4% naklade na najemščino od stanovališč s to izjemo, da se ta naklada od letnih najemščin pod 24 gld., od najemščin za stanovališča c. kr. vojaških uradov in c. kr. častnikov ne pobira, od vseh drugih hišnih najemščin pa od vsacega goldinarja po 4 krajcarje na leto.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

In der Stadtgemeinde Rudolfswert wird für die Jahre 1889 bis einschließlich 1898 die Einhebung einer 4% Umlage von den Miethzinserträgen in der Weise bewilliget, daß hievon die Jahreszinserträge unter 24 fl. und die Miethzinsen der von den k. k. Militärbehörden und k. k. Officieren innegehabten Localitäten befreit sind, hingegen von den übrigen Miethzinsen jährlich 4 Kreuzer von jedem Miethzinsgulden zu entrichten sind.

(Obvelja. — Angenommen.)

5. Ustno poročilo finančnega odseka gledé deželnega doneska za Dolenjske lokalne železnice (k prilogi 58.).

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses betreffend den Landesbeitrag für die Unterkrainer Localbahnen (zur Beilage 58).

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Slavni zbor! Finančni odsek se je temeljito posvetoval o nasvetih, katere je stavil deželni odbor v prilogi 58. vsled sklepa slavnega deželnega zbora dné 22. januarja l. 1887. Finančni odsek je pritrldil, da ni bilo mogoče to poročilo že v zadnjem zasedanju iz uzrokov v poročilu navedenih, visokemu zboru predložiti in pritrldil je tudi temu, da je sedaj primeren čas s to stvarjo se zopet baviti. Ako se predlogi sprejmo, ki jih stavlja finančni odsek in ki se popolnoma skladajo s predlogi deželnega odbora, je mogoče, da se zadeva, katera se v slavnem zboru obravnava že od leta 1865. sem, vender enkrat končno reši in se tisti merodajni faktorji, ki imajo zadnjo besedo, morejo izreči, ali so v resnici za zgradbo te železnice ali ne. Ako bode slavni zbor pritrldil nasvetom finančnega odseka, so s tem vse zapreke ustavljene, katere se sedaj navajajo, da se država ne more izreči, v koliko bi pripomogla v zgradbo te železnice. Ti nasveti so stavljeni na podlagi proračuna za zgradbo Dolenjskih lokalnih železnic, ki je v glavnih številkah tudi naznanjen v poročilu deželnega odbora, in misli se, da je svota 500.000 gld., katero bi dežela dala za delnice, in to za one delnice, katere bi tudi država prevzela, zadostna, če država v toliko podpira to za našo deželo — in trdimo — za vso državo važno železnico, kakor je druge železnice podpirala. Nadejati se je, da se bode država vender le ozirala tudi na razmere naše dežele in da bode tudi novo progó pospeševala, katera bode vsej Dolenjski strani šele prav za prav železnico napravila, ker se vender ne more trditi, da bi bila železnica od Zidanega Mostu do Zagreba taka, da bi se moglo reči, da služi vsej Dolenjski, ker ta progó more le deloma prebivalstvu treh sodnih okrajev na Dolenjskem promet olajšati.

Ker se je o potrebi in važnosti te železnice v slavni zbornici že veliko in mnogokrat govorilo, se mi zares zdi odveč, v tem obziru utemeljevati predloge finančnega odseka še na dalje, in ker je po mislih finančnega odseka dokazano in opravičeno, da dežela stori za zgradbo Dolenjskih lokalnih železnic, kolikor ji je mogoče, zaradi tega se je tudi slagal z nasveti deželnega odbora, katere smatra sedaj tudi za svoje.

Nasvetujem torej v imenu finančnega odseka:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Kranjska dežela zagotavlja za zgradbo Dolenjskih lokalnih železnic Ljubljana - Grosuplje - Hudobreg - Novomesto - Straža in Grosuplje - Ribnica - Kočevje donesek 500.000 gld. (pet sto tisoč goldinarjev).

2. S tem doneskom se bode dežela Kranjska udeležila pri dobavi glavnice, namenjene za zgradbo navedenih Dolenjskih lokalnih železnic s tem, da prevzame za 500.000 gld. avstr. velj. v notah delnic delničarske družbe, katera se osnuje za te železnice. Delnice pa se bodo vzele tiste, katere bode prevzela državna uprava s svojim doneskom, dovoljenim za isti namen. Udeležba dežele pa je odvisna od pogoja:

- da se državna uprava udeležuje pri dobavi glavnice s primernim zneskom s tem, da prevzame delnice, dalje
- da vasi in občine tistih okrajev, katerim bodo železnice koristile, pospešujejo železnično zgradbo primernim načinom, potem
- da bodo obrtniki, rudokopni podjetniki in drugi udeleženci prevzeli glavinskih delnic po al parikurzu najmenj za 400.000 gld., in slednjč
- da bodoči koncesionar zagotovi dobavo ostale glavnice z izdatbo prioritetnih in glavinskih delnic delniške družbe, ki je ustanoviti.

3. Državni upravi je prepuščeno, določiti odstotek dividende, katera pristoji prioritetnim delnicam, ki se izdadó, predno nastane glavinskim delnicam pravica do prejemanja dividende.

Delnice, ki jih dežela prevzame, morajo uživati jednake pravice, kakor one, ki jih prevzame država od delničarske družbe, katera se osnuje.

4. Vplačila za delnice, ki jih prevzame dežela, naj se zvrše začéši z letom 1892. v enakih letnih zneskih in v onih rokih, katere določi državna uprava za vplačevanje delnic, ki jih prevzame država.

Prvi vplačilni obrok naj se nikakor ne vplača prej, dokler se do celega ne izkaže, da je vplačana in uporabljena še ostala glavnica za zgradbo, katere ni dolžan pokriti ne državni zaklad in ne dežela, in da so omenjene lokalne železnice po določilih koncesije dodelane in javnemu prometu izročene.

5. Deželnemu odboru se naroča, da stavi prihodnjemu deželnemu zboru primerne nasvete, kako bode preskrbeti sklenjeni donesek.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Das Land Krain sichert zum Baue der Unterkrainer Localbahnen Laibach-Großlupp-Pöjendorf-Treffen-Rudolfswert-Straža und Großlupp-Reifnitz-Gottschee einen Beitrag von 500.000 fl. (Fünfhundert Tausend Gulden) zu.

2. Mit diesem Beitrage wird sich das Land Krain an der Kapitalsbeschaffung zum Zwecke des Baues der obbezeichneten Unterkrainer Localbahnen durch Übernahme von Actien der für diese Bahnen zu bildenden Actiengesellschaft im Betrage von 500.000 fl. ö. W. in Noten theiligen. Von den Actien werden jene genommen, welche die Staatsverwaltung mit dem von ihr zu demselben Zwecke bewilligten Beitrage übernehmen wird. Die Theiligung des Landes ist jedoch an die Bedingungen geknüpft, daß:

- sich die Staatsverwaltung an der Beschaffung des Kapitals mit einem angemessenen Betrage durch Übernahme von Actien theiliget, daß ferner
- die Ortschaften und Gemeinden jener Bezirke, welchen die Bahnen zu statten kommen werden, den Bahnbau auf angemessene Art fördern, dann daß
- von den Industriellen, Bergbauunternehmungen und anderen Interessenten durch Übernahme von Stammactien zum Paricurse mindestens 400.000 fl. gedeckt werden, und daß endlich
- die Beschaffung des restlichen Kapitals durch Ausgabe von Prioritäts- und Stammactien der zu bildenden Actiengesellschaft durch den künftigen Concessionär sichergestellt wird.

3. Die Bestimmung des Procentfazes der Dividende, welche den auszugebenden Prioritäten gebührt, bevor für die Stammactien ein Anspruch auf den Dividendenbezug eintritt, wird der Staatsverwaltung überlassen.

Die vom Lande zu übernehmenden Actien müssen gleiche Rechte mit den vom Staate zu übernehmenden Actien der zu bildenden Actiengesellschaft haben.

4. Die Einzahlungen auf die vom Lande zu übernehmenden Actien haben vom Jahre 1892 an in gleichen Jahresraten und zu jenen Terminen zu erfolgen, welche die Staatsverwaltung für die Einzahlungen auf die vom Staate zu übernehmenden Actien bestimmen wird.

Die erste Ratenzahlung ist keinesfalls früher zu leisten, als bis nach vorausgegangener und gehörig nachgewiesener Einzahlung und Verwendung des restlichen nicht vom Staatsschatze und vom Lande zu deckenden Baukapitales die bezeichneten Localbahnen concessionsmäßig vollendet und dem öffentlichen Verkehre übergeben werden.

5. Der Landesauschuß wird beauftragt, wegen Beschaffung des beschlossenen Beitrages im nächsten Landtage die geeigneten Anträge zu stellen.

Deželni glavar:

Otvorjam splošno razpravo. Gospod poslanec Pfeifer se je oglasil za besedo.

Poslanec Pfeifer:

Slavni zbor! Prebiraje deželne račune nedavno minulih let nahajamo številke, ki živo pričajo, kako si prizadeva naša neimovita dežela zboljšati gospodarske razmere vseh svojih pokrajin ter ustrezati raznim, vedno rastočim potrebščinam v gmotnem in duševnem obziru. Navajam tukaj le ustanovitev Dolenjske kmetijske šole, donesek za trasiranje proge Dolenjske železnice in po denašnjem predlogu udeležitev s svoto 500.000 gld. za zgradbo te železnice. Ako bi hotel naštevati danes razloge, ki glasno in odločno zahtevajo omenjeno železnico, brez katere hirajoča Dolenjska stran ne more niti dalje živeti, niti rešiti gospodarskega propada, navajati bi ne mogel družega, nego kar obsirno in temeljito razpravlja priloga § 8. in kar sem tudi jaz s svojimi častitimi tovariši na parlamentarnem odru deželnega in državnega zbora mnogokrat v govorih in prošnjah poudarjal in naglašal, kar neovrgljivo spričujejo dotični stenografični zapisniki. Dežela naša pripomogla je zvršiti tehnične priprave ter je danes pripravljena udeležiti se zgradbenega kapitala v znesku 500.000 gld.; tudi je oskrbela približne podatke, po katerih hočejo prizadete občine, kakor tudi drugi udeleženci, katerim bo železnica na korist, podpirati v mejah skrajne svoje zmožnosti to železnico bodi si da brezplačno odstopijo pašnike in druga za zgradbo železnice potrebna zemljišča po primerni ceni, ali da prevzamejo primerno število delnic i. t. d. Po tem takem je ustrezno tistim pogojem, ki jih stavlja vlada pri zgradbi lokalnih železnic, da namreč zadevni kraji in dežela v mejah svojih gospodarskih razmer in zmožnosti dejansko pokažejo resno voljo in zanimanje za železnico, da potem šele vlada rade volje priskoči z državnim doneskom. Z ozirom na to nastopi sedaj za vlado neizogibna dolžnost, ozirati se na našo de-

želo, če tudi ne broji 63 ali 118 poslancev, kakor Gališka oziroma Češka, Moravska, ki so že dovelj preskrbljene z železnicami. Skleпам z toplo željo, da bi mrtva črka vender skoro postala meso, da bi država skazala se skrbne matere tudi zapuščeni kranjski siroti, ki je že toliko žrtovala državi, da ji nič več storiti ne ostaja. (Klici na levi: — Rufo links: Dobro! dobro!)

Abgeordneter Excellenz Baron Schwegel:

Der verehrte Herr Vorredner hat in sehr eindringlicher Weise auf die Nothwendigkeit eines Staatszuschusses für den Bau der in Rede stehenden Unterkrainer Bahn hingewiesen und betont, daß das Land Krain ebenso wie andere Länder den Anspruch erheben könne, von Seite des Staates Subventionen für derartige Bauten zu erhalten.

Ich kann mich diesen seinen Ausführungen nur mit dem innigsten Wunsche anschließen, daß diesen seinen Hoffnungen thatsächlich auch die Erfüllung in kürzester Zeit nachfolgen möge. Ich kann aber nicht umhin, anlässlich der Verhandlungen in Betreff des Landesbeitrages für die Unterkrainer Localbahnen, auch noch eine andere Seite der Frage zur Sprache zu bringen, weil es meiner Anschauung nach nothwendig ist, daß wir uns vollkommen klar darüber werden, welche Opfer wir heute und bei ähnlichen Anlässen zu bringen geneigt sind und in welchem Umfange dieselben im Interesse unseres Landes gebracht werden müssen.

Als wir vor Kurzem daran giengen, unsere Grundentlastungsschuld zu convertiren, betonten wir auf das nachdrücklichste die schwere Überbürdung des Landes und die Unmöglichkeit angesichts der mißlichen finanziellen Verhältnisse nothwendige und zweckmäßige Investitionen in's Werk zu setzen. Diese Thatsache ist eine Wahrheit, welche jeder von uns kennt und andererseits weiß jedermann ebensogut, wie dringend nothwendig dem Lande zweckmäßige Investitionen sind.

Wir haben die Convertirung der Grundentlastungsschuld durchgeführt, wir haben sie zum Vortheile für unser Land durchgeführt und dessen Leistungsfähigkeit gehoben, wir dürfen aber dabei nicht vergessen, daß es sich, wenn heute von Vortheilen die Rede ist, nur darum gehandelt hat, Lasten, welche die gegenwärtige Generation zu tragen hätte, auf die zukünftige zu übertragen, und indem wir der künftigen Generation schwere Lasten aufbürdeten, übernehmen wir gleichzeitig die moralische Verpflichtung, für dieselbe Generation durch zweckmäßige Investitionen vorzusorgen, damit nicht einst der Vorwurf auf uns falle, daß wir die Wirtschaft des Landes vernachlässiget haben. In diesem Sinne müssen wir nun auch die Verwendung derjenigen Beiträge, welche wir aus der Convertirung der Grundentlastungsschuld in Ersparung brachten, ins Auge fassen. Es handelt sich um einen, durch sieben Jahre fortlaufenden Bezug von 127.000 fl., welcher uns von Seite des Staates zur Disposition gestellt wurde und es handelt sich weiters um eine Entlastung des Landes durch entsprechende Ermäßigung der Landesumlagen. Wir haben uns aber nicht zu dem Zwecke entlastet, um überhaupt geringere Lasten zu tragen, sondern um Lasten, welche wir gerne tragen wollen, zum Wohle des Landes auch im Hinblick auf die künftige Generation zu verwerten und Investitionen ins Leben zu rufen, welche

derselben zu Gute kommen sollen. Heute gehen wir daran, in dieser Beziehung den Anfang zu machen. Wir stehen vor einer der wichtigsten Investitionen, welche von uns allen als eben so nothwendig anerkannt wird, als sie für die betreffenden Landestheile, denen sie bestimmt ist, ersprießlich und wohlthätig sein möge. Ich wünsche dem Unternehmen, welches wir heute zu unterstützen uns anschicken, den allerbesten Erfolg, und wünsche ebensosehr wie der verehrte Herr Vorredner, daß der Staat uns auf diesem Wege die Unterstützung nicht entziehe, welche er ähnlichen Unternehmungen anderer Länder in freigibiger Weise gewährt hat.

Wenn wir nun aber unsere eigenen Mittel ins Auge fassen, so können wir uns vor allem anderen der Erkenntnis eines Grundsatzes nicht entziehen, des Grundsatzes nämlich, daß die Investitionen, welche zu machen wir im Begriffe stehen und verpflichtet sind, nicht nur auf einen einzelnen Landestheil beschränkt werden dürfen, sondern gleichmäßig auf alle Theile des Landes Anwendung finden müssen. Es ist dies nichts anderes, als ein Postulat der Gerechtigkeit und Billigkeit.

Wenn ich Unterfrain die Wohlthat einer Eisenbahn vom Herzen gönne und mit voller Überzeugung für die Anträge des Finanzausschusses stimmen werde, so bin ich andererseits überzeugt, daß Sie, meine Herren, ebenso bereitwillig für alle übrigen Investitionen, welche im ganzen Lande nothwendig sind, im gleichen Maße eintreten werden, und indem ich mich dieser Hoffnung hingebe, glaube ich, daß wir uns als practische Politiker die Grundlage vor Augen halten müssen, nach welcher wir Investitionen zu vertheilen haben, und diese Grundlage resultirt nach meiner Anschauung in erster Reihe aus den Lasten, welche ein oder der andere Landestheil zu tragen hat.

In erster Linie möchte ich in dieser Beziehung auf die Landeshauptstadt hinzuweisen mir erlauben und hervorheben, daß die Stadt Laibach, welche 389.000 fl. an directen Steuern zahlt, auf welcher Grundlage die Landesumlagen basiren, hinsichtlich der künftigen Investitionen zunächst darauf Anspruch erheben kann, daß ihre Entwicklung und ihre Interessen Berücksichtigung finden. Denn die Steuerlast von nahezu 400.000 fl., respective die daraus resultirenden Landesumlagen, sind nicht viel weniger, als das Drittel dessen, was das ganze Land an Lasten zu tragen hat. Die Stadt Laibach hat also in dem Maße, als sie gegenüber dem Staate und dem Lande schwere Pflichten zu erfüllen hat, bei unseren Investitionen zunächst Berücksichtigung zu finden und sie findet in der uns gegenwärtig beschäftigenden Angelegenheit auch thatsächlich diese Berücksichtigung, weil als Ausgangsstation der künftigen Unterfrainer Bahn Laibach in Aussicht genommen wird, während allerdings außer dieser noch andere und nicht unvortheilhaftere Tragen möglich wären.

Wenn ich nun aber auf die übrigen Landestheile einen Blick werfe, möchte ich hervorheben, daß Oberfrain an directen Steuern 419.000 fl. jährlich beiträgt, daß ferner Innerfrain 233.000 fl. und Unterfrain 411.000 fl. beisteuert. Diese Ziffern sind die reellen Grundlagen, nach denen jeder einzelne Theil zur Deckung der Erfordernisse des ganzen Landes beiträgt. Die Stadt Laibach habe ich in diese Berechnungen nicht einbezogen und weder diesem noch jenem Landestheile zugewiesen.

Indem ich nun diese Ziffern anzuführen mir erlaubt habe, möchte ich hinsichtlich meiner Anschauung im Vor-

hinein keinen Zweifel aufkommen lassen und erklären, daß ich nicht auf dem kleinlichen, allzu egoistischen Standpunkte stehe und verlange, es müsse bei der Vertheilung der Investitionen im Lande ganz genau nach der Proportion dieser Beitragsleistungen vorgegangen werden. Ich bin der Meinung, daß unter gewissen Umständen und Verhältnissen in dem einen oder dem anderen Landestheile größere Bedürfnisse sich ergeben können oder vorhanden sind, und daß dann diese größeren Bedürfnisse auch einen größeren Anspruch auf Berücksichtigung zu finden haben, aber übersehen darf man die Verhältnisse der Beitragsleistungen deshalb keinesfalls.

Wenn ich dies zu betonen mir erlaubt habe, so hoffe ich, daß der gesammte Landtag heute und in Zukunft bei Vertheilung der Investitionen diesem Grundsatz Rechnung tragen werde, und indem ich dieser Hoffnung hier Ausdruck gebe, erlaube ich mir auf die Entwicklung und den Stand des Communicationswesens im Lande einen ganz kurzen Blick zu werfen.

Ich gebe zu, daß die Entwicklung des Communicationswesens in Unterfrain vor allen Dingen unsere größte Aufmerksamkeit verdient, muß jedoch hervorheben, daß auch die Communicationen in Oberfrain auf die gleiche Aufmerksamkeit Anspruch haben. Zwei Fragen liegen in dieser Beziehung bereits vor, welche von Seite des hohen Landtages, wie ich glaube, die gleiche Berücksichtigung finden werden, welche heute die Frage des Baues der Unterfrainer Bahn gefunden hat. Ich meine, daß einerseits der Ausbau der Localbahn von Laibach nach Stein, für welchen heute noch ein Betrag von 30.000 fl. fehlt und welcher, wie ich hoffe, durch die Beschlüsse des hohen Landtages ergänzt werden wird, nun zu Stande kommen und eine Bahn geschaffen werden wird, deren Bedeutung ich deshalb besonders betone, weil dadurch vielleicht allein jene zweckmäßige, kürzeste Verbindung der Stadt Laibach mit Steiermark bewerkstelliget werden würde, bei welcher die vielseitigen Wünsche, Bedürfnisse und Interessen der Bevölkerung in befriedigender Weise ihre Berücksichtigung finden, als es seinerzeit durch den Ausbau der bestehenden Südbahnlinie der Fall war. Die zweite Frage, auf welche ich heute schon mir hinzuweisen erlauben möchte, ist die Frage des Ausbaues einer Flügelbahn von Krainburg nach Neumarkt. In Neumarkt besitzen wir eines der wichtigsten Centren des industriellen Lebens in Krain; die natürliche Lage und alle übrigen Verhältnisse sind dem wirtschaftlichen Aufschwunge dieses Ortes günstig; alle Vorbedingungen sind gegeben, um die Industrie daselbst zur höchsten Blüthe und Entfaltung zu bringen; nur eine Bedingung fehlt — die Communicationen, und der Mangel der geeigneten Communicationen kann hier nicht genug beklagt werden. Es wird unsere Pflicht sein, diesem Orte unsere größte Aufmerksamkeit zuzulenken, sein Gedeihen nach Kräften zu stärken und zu kräftigen, damit die Industrie in diesen Landestheilen sich immer kräftiger und stärker entwickle. Im Hinblick auf die Communicationen haben die Interessen von Neumarkt die nothwendige Berücksichtigung nicht gefunden, durch die Anlage der erwähnten Flügelbahn jedoch wird die Entwicklung und das Gedeihen dieses Ortes nach meiner Auffassung hinlänglich garantirt. Zu dem Zustandekommen dieser Flügelbahn werden größere Opfer nothwendig sein, worüber wir nähere Details in kurzer Zeit erfahren werden. Ich glaube aber heute schon im Zusammenhange mit dem eben in Verhandlung stehenden Ge-

genstände constatiren zu sollen, daß zu erwarten stehe, daß das Land zu dem Zustandekommen der Flügelbahn von Krainburg nach Neumarkt, auf welche es den höchsten Wert legen muß, auch durch einen Beitrag bis zu 50.000 fl. sich engagiren werde.

Auf diese Weise allein werden, indem wir das Communicationswesen in Unterfrain und Oberfrain zugleich fördern, in gleichmäßiger Weise alle Landestheile des Segens der Investitionen, welche wir ins Leben zu rufen verpflichtet sind, theilhaftig werden.

Es werden in Zukunft noch mehr Fragen dieser Art an uns herantreten, und indem ich der Hoffnung Raum gebe, der hohe Landtag werde bei den künftigen Investitionen, welche wir zum Wohle des Landes machen wollen, in gleichmäßiger Weise allen Landestheilen seine Aufmerksamkeit zuwenden und seine Unterstützung ihnen angedeihen lassen und für die Interessen derselben nach allen Richtungen hin eintreten, erkläre ich mich bereit, für die Anträge, wie sie in Verhandlung stehen, zu stimmen.

Poslanec Šuklje:

Nisem nameraval, oglasiti se v tej debati, ker se mi vidi od več dokazovati to, kar nobenega dokaza ne potrebuje. Toda razprava, katera se je vnela o lokalni železnici Dolenjski in o deželnem donesku za to progo, sili tudi mene, da razjasnjem nazore svoje o tem zlasti za Dolenjce, potem tudi za mesto Ljubljansko tako perečem vprašanji, in tu moram najprej svojo toplo zahvalo izraziti neposrednemu gospodu predgovorniku, kateri, dasiravno ni rodom Dolenjec, ter ne zastopa nobenega Dolenjskega okraja, je vendar priznaval, da je lokalna železnica Dolenjska in zgradba njena ravno tako potrebna, kakor bode tudi blagodejno vplivala na promet vse dežele. Tudi v tem oziru se strinjam z njim, da je treba pri razdelitvi investicij ozirati se na vse pokrajine dežele naše, kajti, gospoda moja, saj smo morda v nasprotju si gledé gospodarskih načel, drug ali drug je bolj naklonjem zistem zaščitne carine, drug se bode zopet bolj unemal za zistem proste trgovine; a vsi si moramo biti svesti, da, kakor je dežela nastala po zgodovini in skupni upravi, postala je tudi v gospodarskem oziru neka celota in vsi okraji so zvezani po nekih skupnih interesih; zamenjajo med sabo svoje pridelke in najpred je gledati, da z domačim blagom oskrbujemo domačo trgovino, potem misliti je šele na eksport. Gotovo bode se torej ozirati na vse dele dežele. Ne gre postavljati se na lokalno stališče. Železnica, zgrajena po Dolenjskem, koristi gotovo tudi Gorenjskemu in nasprotno. V tem oziru se strinjam z umovanjem, katero smo slišali iz ust gospoda predgovornika. Vendar je on pristavek napravil v razpravi svoji, da je dejal, naj se razdele investicije jednostavno na vse dežele naše, toda „nach Maßgabe der obwaltenden Verhältnisse“, z ozirom na obstoječe dejanske razmere. To je ono, kar posebno odobravam v njegovi razpravi, ker potem je gotovo, da bode on posebno moral se ozirati na Dolenjsko stran, kajti noben del naše dežele ni bil dosedaj tako zanemarjen, zlasti kar se občil tiče, kakor naša Dolenjska. Oglejmo si občila po Gorenjskem in Notranjskem, tam imate železnico in državno cesto, radi Vam jih privoščimo, želeli bi, da se komunikacije množe še več; a na Dolenjskem je 6 sodnih okrajev,

ki nimajo ne enega kilometra železnice, ne enega kilometra državnih cest. Zarad tega sem tudi jaz misli gospoda Schwegelna, katere si morem tolmačiti zgolj v tem smislu, da se pri investicijah posebno ozir jemlje na te kraje.

Se drug pomislek nas bode moral siliti, čisto praktičen, čisto finančen pomislek. To je ozir na davčno breme in deželne dohodke, ki nam izvirajo iz posameznih okrajev. Dežela naša je pri svoji upravi navezana na to, da si potom priklad pri posameznih gospodarstvih (Einzelwirtschaft) pridobi, kar za se potrebuje. Gospod baron Schwegel je prej navajal direktne davke. V dopolnitev onega, kar je povedal o tej stvari, bi se direktno oziral na priklade, katere se za deželo dobé iz tega ali onega dela. Skupnih deželnih priklad je za l. 1887. izkazanih — dotični izkaz nahajamo v letnem poročilu stran 24. in 25. — 634.728 gld. 25 kr., in če vzamemo v pošteve one kraje, katerim bode v prvi vrsti služila zgradba Dolenjske železnice, do kakega rezultata pridemo? Je 10 takih okrajev: Zatična, Trebno, Novo Mesto, Mokronog, Žužemperk, Metlika, Črnomelj, Velike Lašiče, Ribnica in Kočevje. Skupaj plačuje teh 10 okrajev deželnih priklad 125.294 gld., torej okoli $\frac{1}{5}$ cele svote. Če primerjamo Gorenjske okraje, ki leže ob Rudolfovi železnici in gravitujejo proti Rudolfovi železnici, imate jih 5: Škofja Loka, Kranj, Tržič, Radoljica in Kranjska Gora in skupni znesek dotičnih priklad znaša 76.219 gld. Gospod baron Schwegel je rekel, da se je ozirati tudi na mesto Ljubljansko, ki bode imelo veliko korist, ako zgradimo Dolenjsko železnico tako, da se bode pričela v Ljubljani, in dejal je, „Zatbach verdient Berücksichtigung“. Pritrjujem mu torej in gotovo se bode strinjal z menoj, če tu v pošteve jemljem onih 170.033 gld. priklad, katere plačuje Ljubljana. Dalje, ako vsaj z nekim delom sem uvrščam tudi Ljubljansko okolico in Kostanjeviški okraj, dasiravno ne s celim zneskom, pridem do zaključka, da reprezentuje ozemlje, kateremu mora služiti projektirana Dolenjska proga, za deželo našo 315.282 gld., torej 50%, t. j. polovico naših deželnih dohodkov. Gospoda, mi plačujemo sedaj še te priklade, sedaj je Dolenjska, dasiravno s silnim trudom, še v stanu zmagati to breme. Pojdite pa enkrat doli in prepričajte se o propadu Dolenjske, o propadu, izvirajočem zgolj iz tega, ker komunikacij ni, potem rekli bodete z menoj vred: Če ta korak, katerega mislimo danes storiti, ne bode uspešen, potem Dolenjski davkoplachevalci morajo onemagati in dežela bode imela z druge strani zgubo pri svojih deželnih prikladah. Kaj pomenijo komunikacije za gospodarstvo, za to je najbolj drastična ilustracija prošnja Tržiška za lokalno progo, in priporočilo, katero je danes nekako anticipativno gospod baron Schwegel posvetil tej peticiji. Dejaj je: „Komunikacij nimajo, na stran so potisnjeni“. Priznavam in uvažujem važnost železnične zveze za Tržič. A gospoda moja, Tržič je naposled vendar le 16 km odstranjen od železnice in veže ga jako lepa, jako skladna cesta z njo. Da bi se gospod baron Schwegel enkrat potrudil na Dolenjsko in vidil tamošnje ceste, izražal bi se še mnogo bolj ognjevitavo za potrebo Dolenjske železnice. Obrt se na Dolenjskem razvijati ne more, ker železnice ni. Kar pa se tiče poljedelstva in bede, ki že sedaj vlada med našimi posestniki, ker ne morejo v ceno spraviti svojega blaga, to bi gospode opo-

zarjal na neko jako znamenito socijalno-politično prikazen, ki bi zaslužila biti predmet socijalno-politični studiji, to je ona velikanska izselitev, ki se zlasti v nekaterih Dolenjskih krajih vedno več razširja. Ko sem se lani bil razgovarjal z nekim statistikom — on je prvi v naši državi — prosil me je, naj mu razložim neke številke glede Kranjske in tukajšnjega gibanja med prebivalstvom. Kazal mi je občine, kjer je še enkrat toliko žensk nego moških. Odgovor je bil lahek, to stori izselitev v Ameriko, vsled katere imate dandanes v Črnomaljskem in Metliškem okraji komaj polovico krepkega moštva doma, vse drugo je šlo v Ameriko, ker se gospodarsko življenje pri nas razvijati ne more vsled manjkajočih primernih občil.

Kar se tiče svote, s katero bi po predlogu finančnega odseka dežela priskočiti morala zgradbi Dolenjske železnice, danes o nji ne bodem govoril. Pač, če primerje vzamem, vidim, da se bode menj žrtvovalo za to progo, nego primerno za Kamniško in nego se morda nadejajo oni prosilci iz Tržiča za Tržiško progo. 500.000 gld. nasproti skupni potrebščini 9,350.000 gld. to je $5\frac{1}{3}\%$. Za Kamniško železnico se je dovolilo 50.000 gld. t. j. $6\frac{1}{4}\%$, ker je proračunjena na 800.000 gld., pa bode nekoliko ceneje, torej smo že prekoračili razmero, katera se nasvetuje za Dolenjsko progo. Ako še primaknemo kakih 30.000 gld., imamo celih 10% za Kamniško progo in kar se tiče Tržiške peticije, ki je bila že danes na razgovoru v finančnem odseku, je potrebščina 500.000 gld. in zahteva se podpora v znesku do 50.000 gld. za glavne delnice, torej tudi 10% in razveselil bi se, ako bi na podlagi tega odstotnega razmerja gospod baron Schwegel ob danem slučaju, ker on hoče enako razdeljevati, še hotel prekositi nas v svoji radodarnosti.

Par besed bi si še usojal izustiti o onem računu, kateri je podlaga projektu finančnega odseka in deželnega odbora. Finančni odsek in deželni odbor sta se dala voditi po tej misli: skupne potrebščine je 9,350.000 gld., tu je potem računati na primerni državni donesek, — mislil bi, z menj nego 4,000.000 gld. državnega doneska ne moremo shajati, — ako doda dežela 500.000 gld. in interesi 400.000 gld., potem smo sprejeli 4,900.000 gld. in ostalih 4,450.000 gld. bi se prepustili zasebnemu kapitalu, ki bi, se ve da, moral spraviti skupaj ta ostanek na ta ali oni način. Zasebni kapital se pa ne dá voditi po patriotičnih ali političnih ozirih, za njega merodajen je le ozir, ali se bode dotična glavnica obrestovala in amortizovala ali ne, in zarad tega je tu pravi punctum saliens, ali je račun rentabilitéte, na katerega se naslanja tudi poročilo, priloga 58., previdno sestavljen ali pa se ziblje morda ta račun v nekih iluzijah. Po mojem najboljšem prepričanji — in mislim, vsak poslanec je tukaj dolžan svojemu dostojanstvu in svoji vesti, da govori čisto odkrito — ta račun ni prenapet, ni pretiran. Naslanja se na to, da bode obratnih stroškov za kilometer 1.800 gld., za celo daljavo 132 km torej 237.600 gld. Kar se tiče teh stroškov, se je nadejati, da ne utegnejo biti višji nego 1.800 gld. na leto. Imam v rokah poročilo generalne direkcije avstrijskih državnih železnic za l. 1887. in tu nahajam, da je na Dalmatinski progi znašala potrebščina za obrat — Betriebsausgaben per Betriebskilometer — le 1.077 gld. Dalmatinska proga je sicer slaba proga, a tudi pri nas ne bode v začetku velikega prometa,

le malo vlakov, in razlika je vender: 1.800 gld. in 1.077 gld., torej račun ni prenizek, to so mi potrdili tudi vsi strokovnjaki. Kar se tiče osobnega prometa, je ta osobni promet v račun rentabilitéte postavljen s 700 gld. na kilometer in računa se tukaj na prebivalstvo dotičnega ozemlja v skupnem številu 222.314 duš. Mislim, da ni treba preveč reducirati tega števila; kajti ako v poštev vzamemo tistih 10 okrajev ter prištevam mesto Ljubljansko in en del Ljubljanske okolice in Kostanjeviškega okraja, pridemo do zaključka, da je treba računati na prebivalstvo 200.000 duš, katerim bode v prvi vrsti namenjena ta železnica in oglejmo si sedaj zopet po poročilu generalne direkcije neke številke pri drugih železnicah, tu najdemo: na zapadnih državnih železnicah se je iz osobnega prometa skupilo na kilometer gld., celo po Galiških progah, ki ne cveto Bog ve kako, imamo 922 gld. in po Isterskih 851 gld. in gospoda moja, nihče med nami ne bode tak pesimist, da bode dejal, da bode Dolenjska železnica toliko slabejša, kakor je Isterska železnica! Kar se pa tiče tovorov, je izračunjen tovarni kvantum 88.300 kvintalov ter bode vršel 420.100 gld., torej pride poprek na kilometer 3.182 gld. Ako primerjamo to Gališki progi, — tu imamo na kilometer 3.260 gld. in če računamo poprek pri državnih železnicah, imamo iz tega tovarnega prometa na kilometer 6.270 gld. To so številke, katere pač kažejo na to, da račun o rentabilitéti, na katerega se naslanjata naše poročilo in naš sklep, je popolnoma utemeljen.

Gospoda, pri kraji sem, le eno kratko opazko bi si še usojal napraviti. Govorilo se je o dolžnosti države, priskočiti v pomoč deželi Kranjski in ne zamenjati njenih komunikacij. Nihče te dolžnosti države ne more bolj živo čutiti nego jaz; ali v to svrho treba, da poslanci, kateri imajo nalogo, zastopati interese deželne ne samo tukaj v tej zbornici, nego tudi na Dunaji, tudi v državnem parlamentu postopajo gledé na gospodarstvene naše težnje popolnoma soglasno in zajedno z isto odločnostjo. Zarad tega, ker sem iz besed barona Schwegelnja povzel prepričanje, da tu ne bode nobenega razločka med njim in nami, upam, da bomo v državnem zboru postopali vsi vkup kakor en mož, ko bode šlo za to, da od države dobimo ono pomoč, brez katere je Dolenjska železnica nemogoča! In s to nado sklepam svoj govor.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Torej zaključim splošno razpravo in podelim besedo gospodu poročevalcu.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Nimam ničesar dostavljati, ker mislim, da bi bila vsaka daljna beseda odveč. Gospoda predgovornika sta v najlepših besedah to podpirala, kar predlaga finančni odsek in torej le prosim, da se sprejme predlogi finančnega odseka.

Deželni glavar:

Otvaram nadrobno razpravo in vprašam, želi kdo spregovoriti o prvem do petem predlogu finančnega odseka?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Menim, da ni potrebno, prebrati še enkrat posameznih predlogov in če ni ugovora, dam na glasovanje vse predloge finančnega odseka na enkrat.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Prosim tiste gospode, ki se strinjajo s predlogi finančnega odseka 1 — 5, naj blagovolé ustati.

(Vsi predlogi obveljajo. — Alle Anträge werden angenommen.)

Predlagam, da se glasuje precej o celoti.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Ker ni ugovora, prosim gospode poslance, kateri pritrdé predlogom finančnega odseka v celoti, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

S tem je rešena 5. točka dnevnega reda.

Naznanja se mi, da gospod poročevalec o 6. točki v tem trenutku ni navzoč, da se bode torej o tej točki morebiti pozneje poročalo.

Preidemo k 7. točki dnevnega reda.

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občinskega predstojništva v Toplicah za zboljšanje učiteljskih plač.

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeindevorsteherung von Töplitz um Aufbesserung der Lehrergehälte.

Poročevalec Šuklje:

Finančnemu odseku se je izročila peticija občinskega predstojništva Topliškega, v kateri se prosi za zboljšanje učiteljskih plač na Topliški šoli. Ker je ta predmet v zvezi s peticijami, ki merijo sploh na zboljšanje učiteljskih plač in ker smo te peticije že odstopili deželnemu odboru s nalogo, pretresati to vprašanje, ter o svojem času staviti deželnemu zboru primerne nasvete, nasvetuje finančni odsek:

„Peticija se odstopi deželnemu odboru.“

(Obvelja. — Angenommen.)

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Trebnem gledé podpore za razširjanje ljudske šole.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Gemeindevorstandes in

Treffen, um Subvention für die Erweiterung der Volksschule.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Županstvo v Trebnem je predložilo prošnjo za podporo, ker je tamošnji okrajni šolski svet sklenil dozidati k sedanji šoli še dva razreda. Troški bodo znašali 600 gld. Letos smo dovolili za šolske zgradbe 5.500 gld. podpore, druga leta po 6.000 gld., torej bi se še lahko znesek dovolil za Trebno, tembolj, ker se je deželni šolski svet že izrekel za to podporo.

Finančni odsek nasvetuje:

„Za zgradbo šole v Trebnem se dovoljuje podpora 500 gld. iz deželnega zaklada.“

(Obvelja. — Angenommen.)

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji nadučiteljske udove Frančiške Ušeničnik za posledobno izplačanje njene pokojnine za mesec julij, avgust in september 1888.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Oberlehrerwitwe Franziska Ušeničnik um nachträgliche Auszahlung ihrer Pension für den Monat Juli, August und September 1888.

Poročevalec Šuklje:

Že drugič se je baviti letos deželnemu zboru s peticijo, izročeno po nadučiteljski udovi Frančiški Ušeničnik. Udova Frančiška Ušeničnik je vložila namreč o svojem času prošnjo do slavnega zbora, da bi se ji dovolila po ranjkem njenem možu pokojnina in uzgojni donesek ravno tako, kakor da bi bil on imel celo uštevno dobo 10 službenih let. Tej prošnji ustregel je visoki deželni zbor v IV. seji 21. septembra t. l. V motivaciji tega sklepa se je izrecno naglašalo, da se dovoli prosilki pokojnina, kakor da bi bil ranjki njen mož služil celih 10 let uštevne dobe in zaradi tega se tudi v rešitvi te prošnje ni poudarjal posebni rok, od katerega je plačati udovi Frančiški Ušeničnik to pokojnino, oziroma uzgojne doneske. Deželni šolski svet je pa sklep slavnega deželnega zbora nekako drugače tolmačil in ni naukazal prosilki pokojnine oziroma uzgojnega doneska s prvega julija t. l., kakor je bilo v intenciji slavnega zbora, temveč šele od 1. oktobra t. l. Z ozirom na to je vložila prosilka potom okrajnega šolskega sveta prošnjo do visokega deželnega zbora, naj to stvar uredi in s priporočilom odstopi deželnemu šolskemu svetu. Kot poročevalec finančnega odseka sklicujem se na to, da smo pri prvem sklepu že imeli namen, postopati gledé te prošnje ravno tako, kakor da bi imela prosilka polno pravico do pokojnine in uzgojnega

doneska in dosledno s temi intencijami nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Slavni deželni zbor naj sklene:

„Prošnja nadučiteljske udove Frančiške Ušeničnik se odstopi c. kr. šolskemu svetu v primerno rešitev s pristavkom, da je deželni zbor v 4. séji dné 21. septembra t. l. prosilki dovolil bil pokojnino in uzgojne doneske pričrenši s 1. julijem 1888.“

(Obvelja. — Angenommen.)

10. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnjah občin Hrenovice, Št. Ožbald, Ribnica in podobčin Bučka in Orle, da bi se razdružile vsaka v dve občini, oziroma da bi postale samostojne občine.

10. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Hrenowitz, St. Oswald, Reifnitz und der Untergemeinden Orle und Butschka um Trennung in zwei Gemeinden, beziehungsweise um Constituirung als selbstständige Gemeinden.

Poročevalec Višnikar:

V imenu upravnega odseka mi je poročati o prošnjah občin Hrenovice in Št. Ožbald, in podobčin Ribnica, Bučka in Orle, da bi se razdružile vsaka v dve občine, oziroma da bi postale samostojne občine.

I. Občinski zastopniki občine Hrenovice prosijo, da se razdruži Hrenoviška krajevna občina in da se iz nje napravijo primerne samostojne male občine.

Prosilci trdé, da se je osnovala velika občina Hrenoviška po zakonu o osnovi velikih občin vsled tedanjega pritiska, a da s tem niso dosegli pričakovane koristi. Že pred mnogimi leti je bil občinski odbor sklenil soglasno, da se občina zopet razdruži.

Občinska potrebščina narasla je v minolem letu blizu na 2.000 gld. Hrenoviška občina šteje 3.612 duš, 7 družih občin: Britof, Famlje, Dolenja Vas, Senožeče, Sinadolje in Gorenje Vreme pa skupaj 3.062, torej za 550 menj. Še večja je razlika glede davkov. Nasproti temu pa ima rečenih 7 občin pri volitvi v cestni odbor 23 in v okrajno blagajnico 7 glasov, Hrenoviška občina pa samo devet oziroma jeden glas.

Tudi glede volitev v deželni in državni zbor je občina izgubila nad polovico glasov.

Občina je tudi nesrečno sestavljena, ker obstoji iz vasi nahajajočih se v dveh županijah in dveh sodnih okrajih.

II. Prošnja županije Sv. Ožbold, da se občina Sv. Ožbold razdruži in da se ustanovite dve samostojni občini in sicer krajevna občina Blagovica, obstoječa iz davčnih občin Blagovica in Sv. Ožbold, in občina Sv. Gothart, obstoječa iz davčnih občin Trojana, Hrastnik, Brezje in Čemšenik.

Sedanja občina šteje 2.759 duš, je jako neugodno sestavljena, kajti od jednega konca do drugega je 5 ur hodá, a široka ni občina nikjer nad eno uro. Ljudje morajo k svojemu županu hoditi večkrat po 3 ure daleč.

Umevno je, da je tudi županu težko opravljati svojo službo. Novi občini bi imeli po razdružitvi po 1.218 in 1.541 prebivalcev.

Prošnja ponavlja se že v tretjič.

III. Prošnja občanov trga Ribniškega, da se trg Ribnica izloči iz sedanje občinske zveze in konstituirá kot samostojna občina.

Krajevna občina Ribniška obsega katastralne občine Ribnica, Goričavas in Gorenjavas z 2.377 prebivalci, katerih pripada na Ribnico 1.003, — 1.374 pa na druge dve občini.

Od 4.776 gld. 68½ kr. davka plačuje Ribnica 2.508 gld. 72½ kr., torej nad polovico, a pri volitvah v občinski zastop je trg nasproti z njim spojenim vasem v manjini. Pač pa voli v deželni in državni zbor v mestni skupnini, kar je gotovo anomalija.

Potrebe in težnje tržke so druge, kakor one družih vasi, in naravno je, da se drugi občani zanje ne brigajo.

Pokazalo se je to zlasti, ko se je osnovala prekristna požarna bramba, ko se je nameravalo razdeliti občinska pota, napraviti vodovod in kanalizacija; ko je šlo za to, da bi se v Ribnici ustanovila obrtna šola. Občinski odbor oviral je vse, kar je zadevalo trg.

Važnost Ribniškega trga, središča Ribniškega okraja, je v prošnji na drobno razložena in utemeljena. Vkljub svojej eminentni važnosti, ima Ribnica že 6 let svojega župana zunaj trga. Tržani torej iskreno žele, da se izločijo iz dosedanje krajevne občine in da postane trg za se samostojna občina.

IV. Posestniki fare Bučke prosijo, da bi se fara Bučka izločila iz krajevne občine Studeniške in da bi se ustanovili samostojni občini Bučka in Studenec.

Občina Studenec šteje 3.100 prebivalcev, kateri se nahajajo v treh farah: Studeniški (1.580), Bučki (1.300) in Boštjanski (220).

Prosilci mislijo, da bi bila potem uprava boljša in ceneja, da bi se lahko ves občinski posel opravljal brez tajnika in sluge.

V Bučki je županija, šola in pošta, fari Bučko in Studenec loči visoko gorovje.

Novi občini imeli bi še vedno po blizu 1.600 duš. V. Prošnja podobčine Orle, da se loči od Dobrunjske županije v samostojno občino imenom Rudnik.

Prosilci so bili že leta 1885. vložili jednako prošnjo, katera se je pa v seji 22. decembra 1885 odstopila deželnemu odboru z naročilom, da se nanjo ozira pri zvršitvi zakona 2. januarja 1869, oziroma kadar se predloži načrt novega občinskega zakona.

Kako osodo sta imela ta dva zakona, je slavnemu deželnemu zboru znano.

Prosilci navajajo, kako razprostrana je občina, kako težak je policijski posel v občini, kako daleč jim je hoditi do župana, da imajo bližje v Ljubljano, da morajo plačevati Ljubljansko mitnico, kadar hodijo po opravkih k županstvu i. t. d.

Upravni odsek je pripoznaval, da so posamezni v teh prošnjah navedeni razlogi tehtni in uvaževanja

vredni. Ker pa za to treba po zakonu dné 17. februarja 1866. I. še mnogo podatkov, katerih upravni odsek ni imel na razpolaganje in katerih v tem zasedanji ni bilo mogoče dobiti, si usoja nasvetovati:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnje občin Hrenovice in Št. Ožbold in podobčin Ribnica, Bučka in Orle za razdružitev dotičnih krajnih občin in ustanovitev več samostojnih občin, se odstopijo deželnemu odboru z naročilom, da pozveduje v smislu §§. 3., 29., 87. in 88. dež. zakona z dné 17. februarja 1866 za razdružitev in spojitve občin potrebne okolščine ter o tem v prihodnjem zasedanji stavi primerne nasvete.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Deželni glavar:

S tem je končan dnevni red današnje seje.

Kar se tiče 6. točke današnjega dnevnega reda, je gospod poročevalec sedaj sicer navzoč; izrekel pa mi je željo, da bi o tej stvari jutri poročal in torej odstavim 6. točko od dnevnega reda današnje seje.

Naznanjam, da zboruje upravni odsek danes popoldne ob 3. uri. Finančni odsek ima sejo danes zvečer ob 6. uri.

Prihodnja javna seja bode jutri ob 2. uri popoldne. Dnevni red juternje seje je zelo obširen in želeti je, da se reši kolikor mogoče predmetov, da bode mogoče slavnemu zboru v eni daljni seji rešiti vso nalogo, katera nam še preostaja.

Za dnevni red določujem sledeče točke:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Sklepam sejo.

Konec seje ob 12. uri 45 minut popoldne. — *Schluss der Sitzung um 12 Uhr 45 Minuten nachmittag.*

